

Чланак Ларија Батлера, првог замјеника високог представника: “ЦЕФТА значи радна мјеста”

Значајна карика у ланцу активности које се предузимају да би се у Босну и Херцеговину донио просперитет могла би се поставити већ наредне седмице.

Преговарачки тим за Босну и Херцеговину, који се састоји од представника Министарства вањских послова и Министарства вањске трговине и економских односа, ће се у четвртак и петак у Бриселу придружити осталима у напорима да окончају преговоре који ће омогућити БиХ да приступи Споразуму о слободној трговини за Централну Европу (ЦЕФТА). Ако преговори буду успјешни, БиХ ће званично приступити ЦЕФТА-и на самиту премијера земаља ЦЕФТА-е који би требало да се одржи у децембру у Букурешту.

ЦЕФТА-у су 1992. године основале Пољска, Мађарска и бивша Чехословачка. У протеклој деценији, споразуму су приступиле Словенија, Румунија, Бугарска, Хрватска и Македонија.

Земље ЦЕФТА-е ће сарађивати на успостави слободне трговине између њих самих и са остатком глобалне економије. Сарадња у регионалној трговини коју његује ЦЕФТА, која је потпуно компатибилна и комплементарна са процесом стабилизације и придруживања, замијениће систем билатералних споразума о слободној трговини, које су потписале земље југоисточне Европе под окриљем Пакта стабилности. Активности Пакта су оријентисане према економској, социјалној, правној и политичкој интеграцији у Европску унију.

Ради се о добром окружењу. Оснивачке чланице ЦЕФТА-е су већ

приступиле Европској унији. Словенија је такође постала чланица ЕУ, док ће се Бугарска и Румунија прикључити у јануару, а Хрватска у догледно вријеме. Македонија је успјела да званично добије статус кандидата за чланство.

Дакле, оно што се ове седмице догађа у Бриселу од стратешког је значаја. Приступ у ЦЕФТА-у ће за Босну и Херцеговину бити оно што је за друге земље било предсобље Европске уније.

Разговори ове седмице ће такође открити да ли Босна и Херцеговина има ону врсту реалних и одлучних погледа који су потребни да се комплексни и захтјевни преговори ове врсте доведу до позитивног завршетка – и који ће сигурно имати утицаја на изгледе ове земље у погледу преговарања о приступу у ЕУ.

Међутим, постоји један проблем који се односи на споразуме о слободној трговини са Србијом и Хрватском.

Укратко, произвођачи у Србији и Хрватској примају више помоћи од својих влада него произвођачи у Босни и Херцеговини. Међутим, *не постоје* механизми да се, на примјер, врши сертификавање производа из БиХ, како би се могли продавати у сусједним земљама, а сусједне земље су успоставиле режиме сертификавања који омогућавају продају тих производа у Босни и Херцеговини.

Босанскохерцеговачка страна је тражила да се поново преговара о њеним споразумима о слободној трговини са сусједним земљама, као дио приступних услова у ЦЕФТА-у.

У овој фази, изгледа да се може доћи до реалних помака у рјешавању неких од проблема које има БиХ (нпр. могуће је постићи споразум на привременој основи којим ће се привремено олакшати пословање босанскохерцеговачким произвођачима, док влада не успостави дугорочни механизам сертификавања), али потпуно ново преговарање није на столу.

Ипак, договор *јесте* могућ. Пакт стабилности је понудио своје

услуге у том погледу, као и специјални представник ЕУ.

Максималистичка позиција, међутим, неће довести ни до чега. А прагматичан приступ ће дати велике резултате.

Ако дође до споразума, нови Савјет министара БиХ, након конституисања, мора настојати да што прије уведе инспекцијске механизме који ће омогућити извозницима у БиХ да буду ефикасна конкуренција извозницима у сусједним земљама.

Ја сам увјерен да је добар дио критике споразума о слободној трговини, који су потписани под окриљем Пакта стабилности, био само рефлексни одговор који проистиче из тврдоглавог увјерења да је заштита боља од слободне трговине.

Није.

Слободна трговина значи радна мјеста – то је била лекција за оснивачке чланице ЦЕФТА-е, које су сада све у ЕУ и које сада све уживају стандард живота који је неупоредиво виши него прије једну деценију.

БиХ може закључити преговоре о новој ЦЕФТА-и у Бриселу у петак. Међутим, да би то урадила, Савјет министара ће морати уклонити све препреке које су на том путу; оно ће морати да крене у практичне, детаљне, одрживе и дисциплиноване преговоре. Међународна заједница жели да БиХ успије. Али успјех не зависи од других – он зависи о мудрому и реалном приступу органа власти у БиХ.